

Gönderim Tarihi: 07.01.2017

Kabul Tarihi: 05.03.2017

YETENEKLİ FOTOĞRAFÇI*

Celâl Âl-i Ahmed**

Çev. Esra YALÇINTAŞ***

Şapkasını kulaklarının üstüne kadar aşağı çekmiş, otuz yaşlarında bir adam stüdyo kapısından içeri girdi ve günlük şivesiyle sıcak bir merhaba dedi. Yüzü parlıyordu ve berberden yeni çıkmış hissi veriyordu. Yakası açıktı ve takım elbisesini sanki terzi askısından yeni indirmişti. Yüzünün iki tarafındaki seyrek saçları yukarı çıktıkça daha da seyrekleşiyordu ve şapkanın altına geldiğinde saçtan eser kalmıyordu. Masa arkasında oturan iki kişi konuşuyorlardı, birisi kalktı içeri giren yeni adamın selamı karşısında başını salladı. Diğeri de rötuş yapıyordu. Siyah bir kumaşla hem kendi başını hem de makineyi kapatıyordu. Yerinden kıınıldamadı ve kaleminin gıcirtısı fotoğraf camının üstünde aynı şekilde yükseldi.

Masa arkasından kalkan adam yirmi kusur yaşlarında edepli biriydi. Ceket giymemişti ve kravatının bağı çok sıkı bir halde boğazına yapışmıştı. Ve kollarını yukarı çekmişti. Bileğindeki saatin içi büyük küçük akreplerle doluydu. Yeni gelen adama döndü ve dedi:

- Buyurun arzunuz nedir?
- İnsan fotoğrafçıya fotoğraf çektirmekten başka neye gelir?
- Beyefendi nasıl bir fotoğraf istiyordular?

Eliyle kalın camlı tahtanın altındaki vesikalık, kartpostal, normal ve agrandisman büyük küçük çeşitli fotoğraf numuneleriyle dolu masanın üstünü işaret etti. Farklı yüz ifadeleriyle ve farklı jestlerle: profilden, cepheden, üstten, gölgeli, yarım boy ve tam boy. Ama kapıdan giren ve fotoğraf çekilmek isteyen adam resimlerle dolu olan kapı ve duvarlara bakıyordu. Parlak ve yağlı saçlı adamların fotoğrafları sanki ona bakıyorlardı. Elleri çenesinde, sigara dudağında olan fotoğraflar; gelin ve damat fotoğrafları, boy boy çocuklarla aile resimleri ve her tür yüz ifadesiyle fotoğraflar... Ve bir müddet tavanda asılı olan parlak mumlu avizeye baktı.

Ve sonunda etrafa göz gezdirerek fotoğrafçı adamın eliyle gösterdiği masaya baktı. Birkaç dakika da yüz ifadelerine, jestlerine ve fotoğrafların ebatlarına baktı ve

---

* Bu hikâye Celâl Âl-i Ahmed'in Farsça "Zen-i Ziyâdi" adlı hikâye kitabında 83-89 sayfaları arasında yer almaktadır. Celâl Âl-i Ahmed, *Zen-i Ziyâdi* (Akkâs-i bâ ma'rifet) Tahran 1393 hş., s. 83-89.

** 1302-1348 hş. yılları arasında yaşamış Modern İran edebiyatının tanınmış yazarlarından.

*** Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi, yalcntsesra@gmail.com.

sonunda kartpostal ve profil fotoğraflarından birisini işaret etti. Fotoğraf beyaz mendilinin ütüsünün bile belli olduğu kıvrıkcık saçlı genç bir çocuğa aitti.

- Beyefendi kaç tane fotoğraf istiyordunuz?
- Kaç tane?
- Biz ya altı ya on iki tane ya da daha fazla fotoğraf çekiyoruz.
- On iki tane fotoğrafı ne yapacağım? Altı tane de çok. Daha az olmuyor mu?
- Hayır efendim. Yani biz çekmiyoruz.
- Neden olmuyor? Sadece bizden bir fotoğraf göndermemizi istediler... Sözü'nün devamını yuttu ve kulaklarına kadar kızardı. Duymamazlıktan gelerek gözlerini masaya dikmiş olan fotoğrafçı adamın gözlerine baktı.

Fotoğraf çekirmek isteyen adam biraz bekledi ve yüzünün kızarması geçtikten sonra dedi:

- Ne kadar ödemem gerekiyor?
- On iki tümen efendim.

Fotoğraf çekirmek isteyen adam onun dediğini tekrar etti, başını salladı ve şapkası başındayken fotoğrafçı adamın peşinden gitti. Fotoğraf çekilen odaya gittikleri anda adam elini yukarı kaldırdı. Sanki alnının terini manşetiyle silmek istiyordu ama birden hatırladı ve pantolonunun cebindeki mendili aramaya başladı. Ve sandalyeye yani kamera önüne oturduğu zaman mendilini büktü yaka cebine koymak istedi ama düşünceye daldı. Ne yazık ki mendili beyaz değildi, ipektendi ve büyüktü. Renkli bir Yezd ipek mendiliydi, vazgeçti ve ceketinin düğmelerini ilikledi. Fotoğrafçı kadrajı düzeltti ve adama doğru geldi.

- Yana dönün beyefendi.
- İstemiyorum. Böyle iyi.

Fotoğrafçının gözlerine bakıyordu, boynu dikti, kameranın karşısında şapkası başında bekliyordu.

- Ama sizin bana gösterdiğiniz fotoğraf profildi beyefendi.
- Ne yapayım profilse? Sen profil çekme. Kamerana bir şey olmayacak ki. Fotoğrafçı onunla uğraşılmayacağını yeni anlamıştı. Kıyafetlerini düzeltmeye başladı.
- Kravat takmayacak mısınız? Her tür kravatımız var beyefendi.
- Hayır, jigolo gibi olmak istemiyorum. Fotoğrafta doğal olmak istiyorum.
- Şapkayla mı fotoğraf çekeyim?

Bu defa da kızaran sadece yüzü olmadı gözlerine kadar kızardı ve az kalsın kalkıp gidecekti. Fotoğrafçı hemen anladı, sorusunun cevabını beklemeden kameranın arkasına geçti ve kafasını kamera arkasındaki siyah örtünün arkasına sakladı.

Kamerayı düzeltti ve masa arkasında oturan adam içeri geldi, fotoğrafçıyla konuştu, ona şasi getirmişti. Kamera hazırды. Fotoğrafçı ne hızlı ne yavaş saydı. Kameraya kafasını koydu ve dedi:

- Bitti beyefendi.
- Oh boğuldum bu kadar sıkıntılı bir iş olduğunu bilseydim...

Ve yine sözünün yarısını yuttu ve fotoğrafçı adamın peşine düştü. Fotoğrafçı adam masanın çekmecesinden fatura defterini çıkardı ve birkaç adet yazdı sonra sordu:

- Beyefendi isminiz nedir?
- Âcîl Furûş.¹
- İşinizi sormadım, adınızı sordum.
- Hem işim kuruyemiş satmaktır hem de adım. Ne kadar ahiret soruları soruyorsun.

Fotoğrafçı adam hatasını anladı, toparlandı ve dedi:

- Özür dilerim beyefendi. Çok özür dilerim.

Âcîl Furûş' tan parasını aldı, masanın çekmecesine koydu ve faturasını eline verdi ve üç gün sonra fotoğraflarını almaya gelmesini istedi.

***

Üç gün sonra aynı saatte Âcîl Furûş fotoğraf stüdyosuna geldi. Ve aynı ses tonuyla "Merhaba" dedi:

- Bizim fotoğraflar hazır mı beyefendi?
- İsminiz neydi beyefendi? Ha hatırladım evet hazır.

Ve Âcîl Furûş'a sandalyeyi göstererek, masanın çekmecesinde bir paket aradı ve güler yüzlü bir şekilde kendine güvenerek onun önüne koydu. Âcîl Furûş'un hala şapkası başındaydı, bu defa yakası kapalıydı. Zarfı açtı, fotoğrafları çıkartırken yüz ifadesi bahane arayan çocuklar gibiydi. Ama bir anda yüz ifadesi değişti. Kan beynine sıçradı ve kalktı, iki üç kere mutlulukla ona bakan fotoğrafçının güler yüzüne baktı. Tekrar fotoğraflara baktı elinde altüst etti az kalsın buruşturacaktı ve kendine geldiği zaman sordu:

- Ama bu saçlar... Yüzümün kenarındaki saçlar... Ben ki... Ben...

---

¹ Kuruyemiş satan.

Mutluluktan ağzı kulaklarına varan fotoğrafçı eliyle kafası siyah örtünün altında, kalemi gıcırdayarak rötuş yapan adamı işaret etti.

Âcîl Furûş ona doğru yöneldi. Ama kendine engel oldu, durduğu yerde sanki bir şey söyleyecek gibi birkaç kere fısıldadı:

- Siz ne kadar marifetlisiniz...

Ve fotoğrafları aceleyle zarfa koydu, fotoğrafçı adamla sıcak bir tokalaşma yaptı. Bir elini de rötuş yapan adamın omzuna koydu ve kapı önünde bir an durdu. Fotoğrafçı adam ve diğerine dedi:

- Beyefendiler sizin marifetinize kurban olayım. Sizi ödüllendirmeyi unutmayacağım.

Kapıdan dışarı çıkarken ona büyük bir ödül vermek için sanki fotoğrafçıların çırağını arıyordu.

***

İki gün sonra akşam vakti stüdyonun kapısı açıldı, Âcîl Furûş kendisi gibi geniş omuzlu, kadife şapkası başında biriyle içeri girdi. Âcîl Furûş'un koltuğunun altında büyük bir kutu vardı, merhaba dedikten sonra oturdular.

- Benim arkadaşım fotoğraf çektiyecek ama çıplak kafayla çekenecek olur mu?
- Niye olmasın! Sadece şapkasını çıkarması gerekiyor.
- Hayır, öyle demek istemedim. Yani...
- Anlıyorum Âcîl Furûş beyefendi. Hayırlı bir iş için değil mi?

Üçünün de yüzünde gülümseme belirdi. Âcîl Furûş kutuyu masanın üstüne koydu ve dedi:

- Sizin için önemli bir şey değil.

Arkadaşı fotoğrafçıyla diğer odaya geçtiler ve kendisi koltuğa yaslandı. Tavanda asılı ve elektrik mumları olan avize yanıyordu. Duvarlar saçları yağlı ve parlak olan ve sanki ona bakan büyük ve küçük çerçeveli resimlerle doluydu. Gelin ve damatların fotoğrafları, boy boy çocuklu aile fotoğrafları, her çeşit yüz ifadesiyle... Ve rötuş makinesinin arkasında oturan adamın kafası yine siyah örtünün altındaydı ve kalemi fotoğraf camının üstünde gıcırdayıyordu.